

TĖVIŠKĖS AIDAI

Nr 34 (2063) 1997 m. rugsėjo mėn. 2 d.

Eina 42-rus metus.

Melbourne

Amžiną meilę giedokime

„Gyvenimo prasmė yra ten, kur reiškiasi žmogiškumas“, yra pasakęs lietuvių poetas J. Marcinkevičius.

Kas to žmogiškumo gimdytojas? Aišku, kad žmogus! Perskaitykime šį žodį paraidžiui ir pamazų keliaukime į šį klausimą atsakymo labirintais...

Žmogus - tai žemė, talpinanti gelmėse visas savo vertybes.

Žmogus - tai motina, glaudžianti prie savo krūtinės nuskriausta, verkianti ne tik mažą vaiką, bet ir suaugusį.

Žmogus - tai gydomasis Lietuvos pušynų skleidžiamas oras.

Žmogus - gigantas - kalnas, kurio viršūnę pasiekti ne visiems valia.

Žmogus - tai uraganas, kartas nuo karto išmetantis savo klaidas ir pyktį.

Žmogus! Kas jis? Tai saulė, kuri savo nuostabia šiluma šildo visus visus... Ne tik tuos, kurie metai iš metų gerina savo bėgimo olimpinius rekordus, bet ir tuos, kurie per visą savo gyvenimą negali išeiti iš gimtųjų namų... Ne tik tuos, kurie kiekvieną pavasarį džiaugiasi nuostabiu sodų ir pievų žydėjimu, bet ir tuos, kurie visą savo gyvenimą draugauja su tamsa. Ne tik tuos, kurie rašo idomias knygas ir jas skaito, bet ir tuos, kurie negali išarti pirmosios abėcėlės raidės A...

Sunku, bet kasdien, besibeldžiant Dievui į tavo minčių duris, stengies aprėpti tą visumą - Žmogų... Tai visuma, kuri sukūrė mums Lietuvą, o mes tapome jos vaikais - lietuviais. Apie lietuvį jau XIV a. knygoje rašė: „Lietuvis - tylus, ramaus būdo, taupus (ypač moterys), pamaldus ir karštai myli savo tėvynę...“

Šiandieną, kai esame laisvi, su didele meile dairomės atgal - į gilią tautos praeitį ir dėkojame žmonėms, kurie sunkiu Lietuvai metu negailėdami savęs, nepalūždami iš tiesų mylėjo savo Tėvynę, jos žmones... Neatsitiktinai dar okupacijos metais skubėjome nuvykti į Tolminkiemį, kur ilgą laiką gyveno ir dirbo vienas lietuvių literatūros klasikų - K. Donelaitis, kur gimė pirmasis lietuvių grožinės literatūros kūrinys - nemirtingoji „Metų“ poema, išversta į daugel pasaulio kalbų įžengę į K. Donelaičio bažnyčią, nuoširdžiai kalbamės su Lietuvos atmintimi ir iš čia skubame į Kauną, kur, paspaudus Maironio buto durų rankeną, suskamba kanklės ir pasigirsta J. Naujalio ir Maironio dainos „Lietuva brangi“ melodija. Vaikštome po muziejų, atidarytą 1936 m. birželio 28d. ir girdime:

Jadvyga Radzevičienė

*Už tatai, kad tave, tave vieną tiktai
Nuo jaunųjų dienų aš mylėjau
karštai,*

*Kad tau ikvėptas amžinas giesmes
po kojų,*

*Iki šiol nenuilsdamas klojau ir
kloju...*

Su poeto išimtiniais eilėraščių posmais mintyse mes su mokiniais skubame į Pasandravį Maironio gimtinę pasodinti ažuoliuką. Lai jis augs ir kasdieną dėkos Maironiui už tai, kad poetas ne tik pats mylėjo savo tautos žmones, Lietuvos kraštą, bet tos meilės jau 134- metai moko ir mus...

Žvelgi atviromis akimis į nuostabią gamtą - jos žiemas ir pavasarius, vasaras ir rudenius! Ramybė? Deja, nes be galo jaudinies, kai paimi į rankas J. Marcinkevičiaus „Dienoraštį be datų“, o ten skaitai: „O Donelaitis - koks jis dar artimas gamtai! Jis žiūri

į ją būriškai, gspadoriškai, kaip į savo parapiją, kurioje ir pavasario linksmybės, ir žiemos rūpesčių - per akis“. Ir liaudiškąją Strazdo lyrą laikė ant savo rankų gamta, Anykščių šilėje suošė, susiūbavo jaunojo Baranausko giesmė...

„Skubu ir čia, kad jauni, bręstantys žmonės galėtų pasėdėti ant legendinio Puntuko akmens, pasimaudyti Sventojoje, priglusti prie savo tautos turtingos ir garbingos praeities, kad paklaidžioję po A. Baranausko Anykščių šilę, galėtų prisiekti sau: „Svarbiausia būti žmogumi, aukojančiu savo meilę ir darbus kitiems“.

Turbūt niekada, net šimtus kartų apsilankius tose pačiose vietose, nepraeis noras atsikvėpti tyru tėviškės oru, prisiglausti prie dūmu kvepiančios senolių pirkaitės, pripildyti širdį šventa protėvių didybe, atsigerti iš gaivios ir nesenkancios lietuvių tautos kūrybos versmės, ir pagaliau pailėsti nuo pašėlusio amžiaus ritmo... Todėl ir vykstame į Rumšiškės - Lietuvos liaudies buities muziejų. Vaikštome

čia po Dzūkų kaimelį, Aukštaitijos kaimą, žengiamo į Sūduvių sodybas ir Žemaičių kaimo trobas. Bevaikščiodami čia mes ir suzinome, kaip gyveno darbus, kantrus, užsispyręs, taupus, gerumą ir nuoširdumą skleidžiantis lietuvis aukštaitis, žemaitis, sūduvis ir dzūkas...

*Kas aš be medžio, be žolės, be paukščio,
be priėjimo prie žmogaus, be žvilgsnio,
kuris mane sutinka ir palydi?*

(J. Marcinkevičius)

Daug garsių, darbui atsivadusių vedlių iš meilės žmogui išaugimo Lietuva, jo žmonės, tikėjimą Dievu. Nepamirštami mums J. Biliūnas, J. Tumas - Vaižgantas, V. Kudirkas, M. Mažvydas, J. Jablonskis, Vydūnas, K. Ciurlionis, J. Basanavičius, J. Žemaitė. I. Simonaitytė ir daugelis kitų - ne tik rašytojų, dailininkų, kompozitorių, liaudies dainų kūrėjų, amžiais nesugriunamų pilių statytojų, architektų, kurių dėka buvo pastatytos neįkainojamo grožio bažnyčios, katedros, bazilikos, arkikatedros. Kiek tų eilinių žmonių, pakrikštytų ne vandeniu, o meile?! Visi jie, likę gyvai, ėjo savo protėvių pramintais takais ir kartojo:

*Neatimk iš manęs tik, maldauju,
Lietuvos - ji tokia man sava.
Man negalia bus nuosavo krauju,
Kad tik liktų gyva Lietuva.*

(E. Mieželaitis)

Neišvardinusi visų išeivijos lietuvių, neišmatuosiu jų meilės savo kraštui, o jie iš tiesų tartum paklūsta B. Brazdžionio ketureiliui:

*Į namus iš pasaulio viešelių visų
Grįš visi, eję Viešpaties valia
ištikimai,*

*Kam širdy, kai aplinkui buvo juoda
ir tamsu,*

Tartum saulė švietė tėviškės namai.

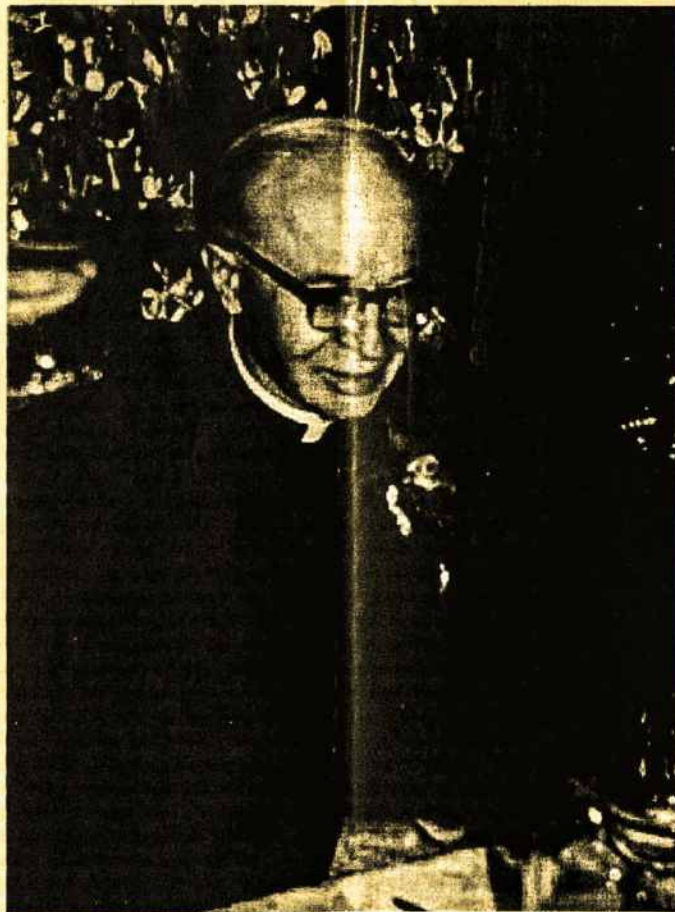
Neseniai išeivijos lietuvių P. Deltuvos rankų darbo kūrinys - dovana „Madona“ papuošė Kauno Iglulos bažnyčią. Tai tik vienas iš daugelio išeivijos nuveiktų darbų Lietuvai! Jie mums - kaip J. Biliūno „Laimės švyturys“, raginantis tapti geresniais, kuo stipriau mylėti savo artimą, ištiesiant jam pagalbos ranką.

Gal dėl to šiandieną padeda mums ir kitos tautos - belgai, švedai, vokiečiai nelengvame mūsų gyvenime.

Lietuvis baigia išverkti savo jausmus ties kiekvienu pakelės kryžiumi, menančiu jam sunkias praeities dienas. Ne paslaptis, kad ir šiandieną ne vienas lietuvis savo gyvenimo kelyje sutinka nemaža sunkumų. Pavargsta... Ieškodamas poilsio ir ramybės, jis skuba į Kryžių kalną, kur 1993 metais rugsėjo 7d. 10 val. Meilės ir Vienybės apaštalas popiežius Jonas Paulius II aukojo šv. Mišias. Nepamirštami išliko išarti jo žodžiai: „Meldžiame dieviškos šviesos, kad kryžiuje matytume savo kancijų prasmę ir mokėtume mylėti kiekvieną žmogų, kaip Kristus mylėjo“.

Ramybės namais ir meilės žmogui mokykla šiandien daugelis lietuvių laiko bažnyčią. Čia ir sutiksi nuo ryto iki vakaro besimeldžiančių žmonių. Kauno Iglulos bažnyčia ypatingai pasižymi tuo, nes čia beveik kasdien galėjai sutikti šios bažnyčios atkūrimo ir restauravimo organizatorių kunigą R. Mikutavičių. Kunigą-poetą, kuris su didele pagarba išklauso tavo minčių,

(Nukelta į 3-čią psl.)

Kun. Juozas Petraitis MIC šv. Kazimiero Lietuvių Parapijos Klebonas Adelaideje, švenčiant 75-kerių Metų Amžiaus Sukaktį. Viešpaties palaimos ateities kelyje. Nuotrauka A. Budrio.

Vadovėlis kaliniams

Katekizmas tiek jauniems, tiek seniems

Balsas, šaukiantis... iš kalėjimo ABC tikinčių ir netikinčių...

„Gdytoja Birutė Žemaitytė mums supažindina su mažiausiai pažįstamais Dievo vaikais, kurie už savo kaltes metų metus turi praleisti atskirti nuo šeimos, draugų (ne visuomet blogų), nuo mūsų laisvę gyvenančių (bet ne visada pakankamai ją vertinančių).

„Mylėk kaip save“ - tai pirmoji mūsų literatūroje knyga, taip subtiliai ir krikščioniškai atskleidžianti visuomenės pasmerktųjų ir atstumtųjų vidinį pasaulį. Naujas, doras gyvenimas tegali prisidėti nuo jų apsisprendimo ir ryžto. Tačiau palaikyti tą vidinį atgimimą, išėjus į laisvę, vienam žmogui, be atamosi Dievą, vargu ar įmanoma... Palaiminti, neprarandantys Vilties“, - taip rašo šios knygos pratarėjas Vilkaviškio vyskupijos Ganytojas Juozas Žemaitis MIC.

Tikrai gali Ekscelencija džiaugtis, kad būtent Jo vyskupijoje išleista ši knyga, apie kurią maščiau beskaitydamas ir šiandien niekaip dar negaliu jos pamiršti. Negaliu padėti, nes kartas nuo karto atskleidžia naujos mintys, požiūris į tuos, su kuriais ne kiekvienam įmanoma bendrauti, su jais susitikti. Perskaičius vien tik susirašinėjimą su Raimondu (labai taktiškai ir, kiek galima spręsti, tiksliai kiekvienam kaliniui, kurio laiški paskui spausdinami, autorė iš pradžių duoda psichologines charakteristikas, liudijančias jos pastabų žvilgsnį, gylį, dažnai iš veiklaus gyvenimo atstumtųjų žmonių vidinio pasaulio pažinimą ir neretai drąsiai nuomonę), pagalvojau, kad šią kuklią recenziją arba straipsnelį geriausia būtų pavadinti „Vadovėliu kaliniams“. Tačiau beskaitant kitus laiškus Kęstučiui, Sigitui, Edvardui, Algiiui, Vidmantui, Virginijui ir kitiems, pradėjau galvoti, kad ši knyga kur kas išeina iš kalėjimo ribų. Ji liečia visus dabartinio socialinio, ekonominio, moralinio ir kitų sričių Lietuvos gyvenimo pagrindus, ypač šeimas, Bažnyčią, švietimą. Tą tai vertas, turėtinas ant stalo praktiškas vadovėlis ne tik kaliniui, kalėjimo prižiūrėtojui, įstaigos ar įmonės direktoriui, pas kurį ateina paleistas iš kolonijos ar sunkaus režimo kalėjimo jaunuolis ieškoti darbo, bet kiekvienam, o labiausiai man pačiam. Juk mes visi, - tiek tėvai, mokytojai, įstaigų ir įmonių vadovai, tiek ir eiliniai tikintieji, ypač kunigai kalti. Esame labai kalti, kad iki šiolei, o ir per tą 50 metų mažai arba ir visiškai nepagalvojome apie tą vadinamąjį deklasuotą žmogų. Anksčiau

Rašo kun. K.J. Ambrasas, SJ

nepajėgėme, o dabar nesusėjome prieiti, o „Tikėjimo žodžio“, sekmininkai ir kiti sektantai jau atsidūrė ne tik universiteto auditorijose, mokyklų salėse, bet ir kalėjimo kamerose. Štai kur neatleistinas neapsižūrėjimas! Skaudus ir sunkus mūsų oficialiosios Katalikų Bažnyčios praradimas. Žinoma, anksčiau maža kas galėjome lankyti kalėjimus, kameras, karcerius, nešti siuntinius alkaniesiems ar bent laišką parašyti kaliniui, bet užtat dabar, šiandien, kiekvienas galime nuoširdžiai atgailoti, prisiminti juos siuntiniu, laišku. Juos galime prisiminti ir aplankyti bent didžiųjų švenčių dienomis. Pagaliau galime ir turime kitaip gyventi ir ne taip lėkštai, mechaniškai melstis. Šiandien privati melstis ir gyventi taip, kaip meldėsi pirmųjų amžių katakombų laikų krikščionys: karštai, dažnai, nuoširdžiai, su tikėjimu ir ašara aky, su nuoširdžiu atlaidumu; gyventi su begaliniu nuoširdumu, gilia atgaila širdy eiti į žmones. Mes, visa tauta, visi kalti, kad trūksta meilės šeimoje, partijose, parlamente. Mums visiems turi būti gėda, kad iki šiolei būvę slapsti ir vieši parlamente ir kitur užsigrobę direktorių ir bankų postuose sėdintys komunistai tebeplėšia ir tebemulkiną silpnatikius, gaisina posėdžių laiką savo bevėrtėmis kalbomis, valdo spaudą ir televiziją, gaisina interesantus tuščiais ir painiais blaiviais įsitikinimų žmonės nereikšmingomis kalomis. Mes patys kalti, kad neturime tvirto tikėjimo, pasitikėjimo Dievu ir dažnai stokojame... proto.

Nebereik parinktas toks knygai pavadinimas „MYLEK KAIP SAVE“. Tai klus, smingantis ir verčiantis susimąstyti pavadinimas, o dar labiau visas jos turinys. Skaitai ir negali nesijaudinti, negali nesirūpinti, kokia dabar Lietuvos šeimų, vaikų, jaunimo ir auklėjimo padėtis Lietuvoje. Juk tikrovė kur kas labiau bado akis negu jos trupiniai, tik atšvaitai, patekę skaitytojui. Ir tai, kas čia pakliuvo, šie atviri faktai, be glaisto, be pagražinimų papasakoti žmonių likimai - žiauri tiesa badyte bado akis. Rėkte rėkia taip, kaip kadaise A. Baranauko „Anykščių šilėlyje“: broliukai, gelbėkimės nuo bado, išganinga ranka, kuri kirvį išrado! Taigi šiandien turime pagalvoti: išganinga mintis, kuri kalėjimą atrado, kad apgintų nuo plėšikų, bet ji turėtų būti ir kitaip suprasta: kas į tuos kalėjimus, kolonijas pakliūva, kodėl į juos pakliūva ir kas ten juos auklėja, kokie kolonijų viršininkai, auklėtojai ir sargai? [kieno rankas

atiduotas mūsų ateities tautos ir mūsų pačių likimas? Juk iš kalėjimų grįž žmonės pas mus, bus mūsų kaimynai, broliai, vyrai ir darbininkai. Tad kas ten jais dabar rūpinasi, kas juos prižiūri, auklėja, šiltą žodį pasako ir lopo jų sielos žaidzas? Ar bent kiek dėmesio, šilumos ir nuo savo stalo duonos jiems skiriame? Ši tragiška šeimų, auklėjimo, mokyklų ir šiuos reikalus tvarkančių įstaigų moralinė atsakomybė milžiniška. O jeigu tu įstaigų darbuotojai dar tebegroja per 50 metų išmoka ir net tuo pačiu smuiku ir tą pačią sovietinę melodiją, tai ar gaima įsivaizduoti, ar galima svokti, kaip turi kentėti ir kenčia nuteistasis ir kiekvienas Lietuvos žmogus! Tiesiog stebiesi, iš kur sėmėsi ta maža, trapi, silpna gydytoja Birutė tiek jėgų, stiprybės, drąsos ir pasiaukojimo dvasios šitokiam pavojingam, rizikingam ir nepaprastam moralinės tvirtybės reikalingam darbiui. Ji ir pati neslepia savo silpnumo ir savo dvejojių: „Kartais taip sunku eiti į koloniją. Ten reikia specifinio pašaukimo, daug meilės ir ištvėrmės, širdis dažnai kraujuoja... Nesistebiu, kad nėra pakankamai dirbančių tarp jų: mūsų žmonės bijo. Bet... vardan nemirtingų sielų ir to gilaus skausmo, almančio daugelyje krūtinų, reikia ištiesti ranką, reikia, kad vilkas, paliestas meilės, taptų avinėliu“, rašo gydytoja apie save vienam globojamajam (142), o savo dvasios sūnų nuoširdžiai ir drąsiai guodžia: „Tu užaugai atšiaurioje aplinkoje, dideliame varge... kai meilė Tave prakalbino, pravirko širdis, kuri vaikystėje, paauglystėje nepatyrė šeimos židinio šilumos... užaugai vėjų pagairėje, Tave plakė pelnytii ir nepelnytii gyvenimo smūgiai, prausė šalti lietūs, kapojo kruša, Tu kaip kūdikis ilgėjaisi užuautos, gerumo, supratimo, pasitikėjimo (47-48). Štai kokiais žodžiais kalba neveidmainiška, paprasta ir tikra krikščioniška meilė.

Be pistoleto, be raumenų jėgos, be džiudžitsu, be kitų specialių japoniškos gynybos ir kiniškų puolimo mokyklų, be specialaus parengimo trapi, jau nuo rūpesčių ir įtampos pavargusi žilaplaukė moteris, gydytoja kalba, pasakoja ir palenkia, regis, neperauklėjamų ir sudiržusių nusikaltėlių, o iš tikrųjų nepaprastai gilių, dorų, jautrių ir protingų žmonių ledines širdis, sutirpdo Dievo malone. Mūsų priestaravimo kupiname amžiuje, moralinių perversmų ir nepaprasto nuosmūgio metu didesnių stebuklų, didesnio pasiaukojimo nereikia! Ir kaip atvirai, Ji, toji silpnutė iš išvaizdos gydytoja, pasinaudodama medicinos, filosofijos ir teologijos taiklius terminus, įtikinamai atskleidžia nuozmios, neviltes, sovietinės sistemos metodikos persunktas kalėjimo sąlygas, kur žmogus net ir nepriklausomybės laikais pavergiamas, malamas labiau negu mesmalėje. Kaip Ji drąsiai analizuoja sudėtingas psichologines nusikaltėlių dvasines painiavas ir randa teologiškai pagrįstą, filosofiskai teisingą ir Bažnyčios mokslo akimis žiūrint, teisingą atsakymą ir patarimą. Tai pavyzdys išsprusintiems profesoriams, nedrįstantiems pasigalvoti su

sektantais atvirame pokalbyje. Tai pamoka pamokslininkams, kurie dažnai tik išrašyto tekso tesugebame pasakyti miniai žodį. Kokia iš tų paprastos gydytojos eilučių srūva galinga Tikėjimo tiesa, kokia įtaiga, pasitikėjimas Dievu ir Svč. Mergele Marija: „Nenusigąsk pasikartojančių nuopuolių, - tai žmogiška, remkis dieviškąja Jėga, kuri Tau atvira. Mums reikia pažinti savąjį neturtą - tokius, kokie esame, net ir su savo trūkumais, ribotumu. Visa mūsų viltis Jezuje. Jis - mūsų Turtas ir Pilnatvė“ (psl. 47). Šios gydytojos išeitės taškas - pats pirmas turi būti stiprus, kad kitą galėtum stiprinti. Pats pirmas turi būti švarus, kad galėtum iš kito širdies išplauti šiukšles. Pats pirmas turi būti sveikai, tyrai mąstantis, kad galėtum paveikti slaptąsias žmogaus ir dažnai nusikaltėlio slapčiausias pasąmonės kerteles. Štai koks praktiškas dorovės mokslas - tikrasis nūdienos katekizmas tiek mažam, tiek dideliame, tikinčiam ir ypač netikinčiam. Gerai, Ekscelencija, kad parašėte pratarė tokiai knygai! Dėkui Jums, o dar labiau autoriui ir visiems, kas ją redagavo, išleido ir paskleidė.

„Aš noriu gyventi, noriu išlikti žmogumi! To negalėjau padaryti be Dievo. Dabar aš jau patyriau Dievo meilę, malonę ir veikimą, todėl ir sunkiausiomis valandomis remsiuosi į Jį. Tik Jis gali pakeisti žmogų. Nenoriu prarsti ramybės ir gyvenimo... Su Dievu gyvendamas aš nevalkatauju“, - rašo Vidmantas 21-erių metų jaunuolis, mąstantis, darantis išvadas, gyvenimo prasmės ieškąs žmogus. Tikrai ar vienas jis pajėgęs padaryti. Reikia tavo ir mano stiprios mūsų rankos, paguodos žodžio, visų laiko ir dėmesio, neretai ir lito ar dolerio. Tad mylėkime juos, kaip patys save. Antraip nesulauksime žadėto amžinojo džiaugsmo...

Knygą „Mylėk kaip save“ gydytojos Birutės Žemaitytės korespondencija su kaliniais, čia Australijoje galima gauti pas Haliną Statkuvienę, telefonas: (03) 9819 1434.

Spektaklis Vilniaus danguje

Tokio želsmo, kuriuo Italijos karinių oro pajėgų akrobatinio skraidymo grupės „Frecce Tricolori“ pilotai užtvindė sostinės padangę, žiūrovai, atvykę į aviacijos šventę Vilniaus oro uoste, dar nebuvo regėję.

Oro erdvę virš Vilniaus dešimt lėktuvų MB 339 raižė 22 minutes, tačiau žiūrovams jos prabėgo kaip vienas atokvėpis. Įspūdingais dūmų šleifais kartkartėmis padangę nusplavindami Italijos vėliavos spalvomis, devyni reaktyviniai lėktuvai tarsi surišę nematomais saitais demonstravo sudėtingiausias akrobatikos kompozicijas.

Vos grupė po kiekvieno žiūrovų ovacijas sukėlusio manevro trumpam nutoldavo nuo aerodromo, virš kilimo ir tūpimo tako prašvilpdavo dešimtais lėktuvais, atlikdamas solo partiją.

Šiti žiūrovų plojimai lydėjo darnų trijų lėktuvų Jak-52 skrydį. Šiuos mokomuosius akrobatinius lėktuvus pilotavo dukart čempionu buvęs Vilniaus miesto meras Rolandas Paksas ir taip pat buvę garsūs akrobatinio skraidymo meistrai Robertas Noreika ir Leonas Jonys.

„L.r.“

TEVIŠKĖS AIDAI

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031. Tel. 9376 7355

Published by the Australian Lithuanian Catholic Federation

LEIDŽIA AUSTRALIJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaktorius Edvardas Sidlauskas. Korespondencijas, straipsnius, skelbimus, prenumeratas siųsti viršuje nurodytu adresu. Prenumeratos kaina metams \$40. Kituose kraštuose \$45. Atskiras numeris \$1.00. Skelbimai už skilties vieną cm. - \$2.00. Nuolatiniams skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taisy savo nuožiūra.

MŪSŲ VALSTYBĖS STOVIS

Rašo dr. Jonas Kunca

Neužtenka nuvažiuavus į Lietuvą pasikalbėti su giminėm, draugais ir pažįstamais, kad šuokti tikrą valstybės stovį. Žmonių komentarai dažnai yra subjektyvūs. Nuomonės skiriasi dėl įvairių priežasčių: asmeninio gerbūvio, priklausymo kuriai nors politinei partijai, simpatijų ar antipatijų vienam ar kitam politikui ir t.t. Girdėti gyventojų pasisakymus yra naudinga, bet susidaryti bendrą vaizdą apie tikrą valstybės stovį iš jų negalima.

Valstybė yra panaši į didelę įmonę, kuri gali gražiau ar praščiau atrodyti, bet kurios našumą rodo gamybos kiekis, kokybė ir su tuo surištos išlaidos. Jei įmonė duoda pelno, reiškia ji stovi gerai, nors jos pastatas ir nebūtų įspūdingas.

Nuo 1990 m. Lietuvos produkcijos nuolat mažėjo. Paskutiniai Statistikos departamento duomenys rodo, kad per paskutinius 6 mėnesius Lietuvos pramonės produkcija pagamino ir pardavė 0,1% daugiau negu per tą patį laikotarpį praėjusiais metais. Tokiu progresu negalim džiaugtis. Reiktų, kad metinė šalies produkcija kiltų bent po 3-4%. Kinijoje ji didėja po 10% per metus. Vėl galime siekti ramintis, kad ji iš vis nustojo mažėti.

Pardavimas užsieniui per minėtą pusmetį padidėjo 12,5%, bet tuo pat metu importai paaužo 24,4%. Lietuvos užsienio prekybos deficitas buvo 700 milijonų dolerių. Pereitais metais jis buvo mažesnis: apie 400 milijonų dolerių. Tai neigiamas rodiklis. Nekeisdami ritmo vargu prisivysim kitas Europos šalis.

Infliacija per 6 šių metų mėnesius, palyginus ją su praėjusių metų tuo pat laikotarpiu, sumažėjo per pusę ir siekia tik 5%.

Nusikaltimai padidėjo apie 16%. Tai blogas ženklas. Latvijoje jie sumažėjo 3%, gal dėka energingo ministrų pirmininko, Skele.

Nedarbas pradėjo mažėti. Dabar turime tik 5,3% bedarbių.

Kai kurių svarbių faktų valstybės gyvenime statistikos nemini, nes jų negalima įvertinti skaičiais. Bankai dar nebaigti perorganizuoti. Nepravesta ir bendrovių restruktūrizacija. Žemės ūkis dar nesuamodernintas. Jo produktų eksportai siekia tik apie 200 milijonų dolerių.

Valstybės administracija irgi laukia drastiškų pakeitimų. Iki šiol ji dar tebešlubuoja. O nuo jos priklauso visų gyvenimo šakų progresas. Galim pateisinti vyriausybę, kad ji paveldėjo tokią administraciją. Bet visgi ją reiktų greičiau reformuoti. Ji yra Lietuvos progreso pagrindinis stabdis.

Geriausiai vystosi demokratijos procesas. Laisvi rinkimai ir valdžių stabilumas rodo, kad Lietuva jau yra subrendus šioje srityje.

Bendrai imant, mūsų šalis lyg ir nustojo riedėjusi į pakalnę. Nuosekliai dirbant turėtų prasidėti atsigaivimo laikotarpis. Jo ilgis priklausys nuo pačių lietuvių, ypač nuo jų vadeivų. Tautą, kuri buvo sunkiai sužalota, reikia kam nors vesti, o kartais ir priversti atsikvėpti žalingų papročių. Iki šiol mums nelabai sekėsi su vadų pasirinkimu. Dabartinė vyriausybė dar tik pradėjo mėginti valdyti. Sunku

pasakyti, kiek ji yra ar nėra subgebanti. Laikas parodys. Deja mes negalime ilgiau trypsenti vietoje. Bendra vidaus ir užsienio padėtis reikalauja iš mūsų nedelsiant veikti.

Gal ir geriau, kad Lietuvai nebuvo pasiūlyta tartinis įstojimo į Europos Sąjungą. Atvirai kalbant, mūsų šalis tam dar nėra pasiruošusi. Ką darytumėm įstoję į ES? Su mūsų prekėmis ir kainomis negalėtumėm lenktyniauti su kitom Sąjungos narėmis. Dar, įstojimo atveju, ES pastatytų Lietuvai visą eilę finansinių ir rinkos reikalavimų, kurių negalėtumėm išpildyti. Mums ir Europai geriau, jei tinkamai išnaudosim šią progą Lietuvos valstybinio ir ekonominio gyvenimo pertvarkymui.

Amžiną meilę giedokime

(Atkelta iš 1-mo psl.)

pataria, paguodžia, apdovanoja J.Burkaus knyga „Tėvas Ginas“, ir taip, prisipildžiusi dvasinės ramybės, sugrįžusi į namus, imu į rankas jo poezijos knygą „Šviesos spalvos“. Skaitau:

*Maironio
lietų pagiedokim -
apsipilkim
Vaižganto giedra -*

*Putino
kačpėdėlių prisalsuokim -
išsisprauskim
į Baranausko sakus -
Strazdą atsisklėskim
po Pulkim and kelių-
nebus tai vakarykštis
įprastinis sapnas -
angelų čia skraidyta,
giedota ir likta.*

Lietuviai, pabuvoję Ramybės namuose, iš jų išeina pailsėję, susikaupę, apsilavę nuo savo kasdienybės. „Dieve, - norisi pasakyti, - tu sutvėrei šį kraštą ir jos žmones, padaryk taip, kad mes išsaugotume artimo meilę, kuri nugalėtų pyktį, neapykantą, kerštą, pavydą ir kitas žmogaus ydas, trukdancias žmogui tik per žmogiškumą siekti gyvenimo prasmės“.

Gyvenimoprasmės? Siandien ji kiekvieno žmogaus, mylinčio savo gimtąjį kraštą, pareiga! Žmogus, nepažinęs to jausmo, pamazų praras savo gimtinę. Lietuva - nepriklausoma valstybė, bet ji dar silpna ir neturtinga. Amžiną meilę giedokim jai, jos žmonėms, kad mūsų tauta dvigubu šuoliu kiltų į pažangą, o ypač į dvasinės šviesos viršukalnes.

Vilniuje „Žalgirio“

futbolininkai Europos taurių laimėtojų taurės turnyro atrankos, etapo pirmąsias rungtynes žaidė su Izraelio Beer Ševos „Hapoel“ klubu.

Atskridę į Vilnių Izraelio klubo atstovai paprašė policijos apsaugos futbolininkams. „Hapoel“ vadovai klausė, ar Lietuvoje yra arabų šalių ambasadų.

Izraelio futbolo delegacija viešbutyje „Naujasis Vilnius“ nuolatosis saugo keli policijos pareigūnai. Į treniruotes „Hapoel“ futbolininkus kaskart lydėjo kelių policijos ekipažas.

Po atostogų - atakos prieš korupciją

Vyriausybė eina pailsėti

Ministras Pirmininkas Gediminas Vagnorius teigia, kad pasibaigus atostogoms svarbiausi Vyriausybės darbai bus pertvarkyti valdymą, kovoti su korupcija, biurokratizmu ir nusikalstamumu bei pasirengti Liuksemburge įvyksiančiam Europos Sąjungos aukščiausiojo lygio susitikimui.

Vyriausybė buvo susirinkusi į paskutinį posėdį prieš atostogas. Kitas kabineto posėdis buvo surengtas rugpjūčio 27 dieną.

Valstybę slepia skolos

Spaudos konferencijoje G.Vagnorius sakė, kad pirmąjį šį pusmetį Vyriausybei pavyko padaryti iš esmės viską, ką ji buvo numaciusi savo veiklos programoje.

„Nors ir nepavyko laiku išspręsti kai kurių ekonominio skatinimo klausimų, Vyriausybė savo planus iš esmės vykdė“, - teigė premjeras.

G.Vagnorius pripažino, kad daugumos Lietuvos žmonių netenkina dabartinė socialinė ekonominė padėtis. Nors į biudžetą šiemet surenkama 40 procentų pajamų daugiau nei pernai, premjeras sakė, kad nėra galimybių labai smarkiai padidinti išlaidas socialinėms programoms. To priežastis - nemažos valstybės skolos.

„Jeigu ne skolos, Lietuvos biudžetas pajėgtų labai smarkiai padidinti išlaidas biudžetinių įstaigų darbuotojų atlyginimams, pensijoms ir kitoms išmokoms“, - teigė G.Vagnorius.

Premjeras žada naujienų

Ministras Pirmininkas išvardijo veiklos sferas, kurioms Vyriausybė skirs daugiau dėmesio antrajame šių metų pusmetyje. „Daug dėmesio skirsime valdymo pertvarkymui, lėšų administravimui, kovai su kyšininkavimu ir biurokratizmu“, - sakė G.Vagnorius.

Pasak Vyriausybės vadovo, kova su biurokratizmu nereiškia, kad iš darbo bus masiškai atleidinėjami valdininkai. „Bet išpėjų tuos, kurie nesugebės dirbti, prisitaikyti tarnauti žmonėms. Tokiems valdininkams griežtai pasakysime, kad jie atitinkamo darbo atlikti negali ir turi išeiti“, - žadėjo premjeras.

Nusikalstamumo prevencijos ir viešosios tvarkos srityje taip pat žadama imtis radikalių sprendimų.

„Apie kai kuriuos iš jų galbūt sužinosite jau artimiausiomis dienomis“, - sakė premjeras, nepatikslinęs, kokie tai sprendimai.

Kaip elgiasi ministrai?

Premjeras pripažino, kad yra trūkumų daugelio ministerijų darbe, tačiau teigė, kad juos dažniausiai pavyksta laiku pašalinti.

G.Vagnorius nemano, kad padėtis sveikatos apsaugos sistemoje kardinaliai pasikeistų, jeigu būtų paskirtas naujas

G.Vagnorius daugiau kalbėjo apie atėitį. V.Jurkūno pieš.

sveikatos apsaugos ministras. Tačiau jis pareiškė nepasitenkinimą dėl to, kaip sveikatos apsaugos ministras J.Galdikas bendrauja su spauda. Prejmeras tikisi, kad padėtis pasikeis.

Žurnalistai klausė G.Vagnoriaus apie dažnai viešumon išskylančią Europos reikalų ministrės L.Andrikienės ir ūkio ministro V.Babiliaus konfliktą kai kuriais strateginiais ekonomikos klausimais.

Premjeras pripažino, kad kai kada ministrams nepavyksta suvaldyti savo nuotaikų ar ambicijų: „Bet tai neturi įtakos Vyriausybės posėdžiams, kur dauguma sprendimų priimama vienbalsiai“.

Europos Sąjungos kryptimi

Pasak G.Vagnoriaus, pasirengimas Liuksemburge vyksiančiam Europos Sąjungos aukščiausiojo lygio susitikimui antrąjį šių metų pusmetį taps pagrindiniu dalyku ne tik šalies užsienio politikoje, bet ir vidaus reikaluose.

„Mes turime įrodyti, kad galime kitų metų pradžioje pradėti derybas dėl narystės ES“, - kalbėjo Vyriausybės vadovas.

Liuksemburgo susitikimo dalyviai galutinai nuspręš, su kuriomis valstybėmis, pretenduojančiomis į ES, kitų metų pradžioje prasidės derybos. Europos Komisija rekomenduoja derybas pradėti tik su šešiomis valstybėmis. Į šį sąrašą Lietuva nepatenka.

G.Vagnorius tvirtino, kad nemažai įtakingų Europos politikų jau visai atvirai kalba apie Lietuvos pozicijos palaikymą derybose dėl narystės ES: „Mūsų balsas Liuksemburge gali būti išgirstas“.

Gyvenimas turi keistis

Iki Naujųjų metų ministrų kabinetas taip pat ketina vėl daug dėmesio skirti ekonomikos plėtrai skatiniai.

„Mes nežadame stebuklingai greitotygyvenimo pasikeitimo į gerą pusę, bet intensyviai to siekiame. Manau, rezultatus matome visi“, - sakė premjeras. „L.R.“

„Tėviškės Aidai“ yra vienintelis Australijos lietuvių katalikų laikraštis. Visi juos remkime. Iš anksto prisikiškime prenumeratos mokeskį, įrašykime „Tėviškės Aidus“ į savo Testamentą. Katalikiška spauda reikalinga visada!

TRUMPAI

Vyriausiosios rinkimų komisijos (VRK) pirmininkas Z.Vaigauskas išrinktas Vidurio ir Rytų Europos valstybių rinkimų administratorių asociacijos prezidentu. Jis pakeitė Kroatijos atstovą.

Prie šios 17 valstybių vienijančios asociacijos Lietuva prisijungė dar 1991 metas Aukščiausiosios Tarybos - Atkuriamojo Seimo prezidiumo nutarimu.

Asociacija siekia užtikrinti demokratiškus, sąžiningus ir teisingus rinkimus. Ji glaudžiai bendradarbiauja su Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacija (ESBO).

Rugsėjį Maskvoje kviečiama šios asociacijos konferencija apie rinkimų skaidrumą, nors Rusija nėra jos narė. Panašaus pobūdžio nevyriausybines organizacijas taip pat veikia JAV, Lotynų Amerikos bei Azijos valstybėse.

„Lietuvai svarbu bendradarbiauti su kitomis valstybėmis šioje asociacijoje, nes tarptautinio bendradarbiavimo vengiančios šalys yra prastai vertinamos, sakė Z.Vaigauskas. - Rinkimų organizavimas turi įtakos sprendžiant, ar valstybė yra pasirengusi narystei Europos Sąjungoje. Lietuvai dėl rinkimų nėra pareikšta jokių pretenzijų“.

*****

Testi taikos įvedimo misijos į Bosniją išvyko 40-ies Lietuvos karių būrys LITPLA-5.

Šis Lietuvos taikdžių būrys tarnauja nuo balandžio. Liepą kariai buvo parvykę atostogų. LITPLA-5 kartu su Latvijos ir Estijos būriais sudaro junginį, kuris priklauso Danijos taikos palaikymo pajėgų batalionui NATO vadovaujamoje stabilizavimo pajėgose Bosnijoje.

*****

Iš II tarptautinio vaikų ir jaunimo chorų festivalio, vykusio Vokietijos Gieseno mieste, „Aukšinių diplomą“ bei laureatų medalių parsivežė berniukų choras iš Šiaulių „Dagilėlis“.

Mažieji Šiaulių dainininkai, tarptautiniame festivalyje dalyvavę pirmą kartą, varžėsi A-1 kategorijos - stipriausių vaikų chorų su privalomu kūriniu - grupėje.

Surinkęs daugiausia balų, „Dagilėlis“ tapo šios grupės nugalėtoju ir įgijo teisę dalyvauti „Grand Prix“ konkurse kartu su dviem choralais iš Estijos bei Vengrijos. „Grand Prix“ laimėjo Vengrijos jaunimo choras „Cantate“.

Festivalyje Giesene dalyvavo per septyniasdešimt kolektyvų iš 27 pasaulio šalių. Šiaulių 2-osios muzikos mokyklos choristai buvo patys jauniausi festivalio dalyviai. Per dvidešimt pasirodymo minučių „Dagilėlis“ atliko penkių kūrinių programą ir pelnė net du specialius prizus.

A. B r a ž i n s k o „Piemėnėlių dainos“ buvo premijuotas už geriausią kūrinių interpretaciją.

Už aukštą meninį lygį „Dagilėlis“ premijuotas specialiu „Barenreiter - Verlag“ leidyklos

prizu - 500 Vokietijos markių čekiu, už kuri pagal šios leidyklos katalogą galės įsigyti partitūrą.

*****

Vilniaus universiteto rektorius profesorius Rolandas Pavilionis apdovanotas Garbės legiono ordinu. Dekretą, kuriuo rektoriui skirtas aukščiausias nacionalinis Prancūzijos apdovanojimas, pasirašė Prancūzijos prezidentas Jacques'as Chiracas.

Prancūzijos ambasadorius Lietuvoje Michelis Touraine'as pranešė Vilniaus universitetui, kad ordiną numatoma įteikti rugsėjo mėnesį.

1993-iaisiais Vilniaus universiteto rektorius R.Pavilionis buvo apdovanotas Prancūzijos „Akademinės palmės“ ordinu.

*****

Prieš dešimtį dienų išgaliojus įstatymui „Dėl pabėgėlių Lietuvos Respublikoje statuso“, mūsų valstybė tapo pabėgėlius priimančia šalimi. Nepriklausoma Lietuvos valstybė ėmėsi atsakomybės dar vienoje sferoje lygiuotis civilizuoto pasaulio pripažintam tarptautinėms teisės normoms.

Net ir skeptiškiausiai pabėgėlių klausimu nusiteikę Lietuvos piliečiai, matyt, turėtų prisiminti, jog dar taip neseniai žmonės, kovoję su totalitariniu režimu, gynę religijos išpažinimo laisvę, buvo persekiojami ir pačioje sovietų okupuotoje Lietuvoje.

Gelbėdamiesi nuo okupantų teroro, daugelis Lietuvos žmonių surado prieglobstį Vakarų valstybėse, ilgainiui tapusiose antrąją jų tėvyne.

Dabar pati Lietuva ištisė pagalbos ranką žmonėms, persekiojamiems dėl politinių įsitikinimų, religijos, tautybės ar rasės. Toks gestas padėjo ir Lietuvos piliečiams išeiti į bevizę Šiaurės šalių erdvę. Be to, mūsų diplomatai gavo dar vieną argumentą sunkiose derybose dėl bevizio važiavimo į Vakarų valstybes, prisijungusias prie Sengenų sutarties.

*****

Ministras Pirmininkas G.Vagnorius paprašė Valstybės saugumo departamento (VSD) vadovų iširti informaciją apie nedideliu tiražu leidžiamus leidinius, kurstantčius tautinę nesantaiką, skelbiančius antisemitines, ksenofobines bei rasistines idėjas. Premjero potvarkiu VSD taip pat įpareigotas iširti, ar Lietuvoje neveikia tokios krypties organizacijos.

Neseniai prie Lietuvos regioninių problemų ir tautinių mažumų departamento veikianti tautinių bendrijų taryba kreipėsi į teisėtvarkos ir teisėsaugos institucijas, prašydama imtis griežtų priemonių prieš pilietinės nesantaikos kurstytojus, nustatyti juos ir patraukti baudžiamojon atsakomybėn.

*****

Vilniaus antrosios apylinkės teisme gautas buvusio „Jedinstvo“

organizacijos lyderio Valerijaus Ivanovo apeliacinis skundas dėl jam paskelbto nuosprendžio.

Teisėjas Ričardas Piličiauskas sakė, kad artimiausiu metu byla bus išsiųsta Vilniaus apygardos teismui, kur bus nagrinėjamas skundas.

Liepos 15 dieną V.Ivanovas buvo nuteistas metams laisvės atėmimo už 1991 metų sausio 13 dienos aukų apšmeižimą. 50-metis Rusijos pilietis iš karto po nuosprendžio paskelbimo teismo salėje buvo suimtas ir išgabentas į kalėjimą.

Teismas taip pat priteisė kompensaciją jo apšmeižtųjų sausio 13-ąją žuvusiųjų šeimoms. Septynių per sovietų kariuomenės mėgintą įvykdyti perversmą Lietuvoje žuvusiųjų artimiesiems teismas priteisė iš V.Ivanovo maksimalią kompensaciją - po 10 tūkst litų.

V.Ivanovas už antivalstybinę veiklą jau buvo nuteistas 3 metus ir 6 mėnesius kalėti 1994-aisiais. Vėliau bausmė jam buvo sumažina 7 mėnesiais.

*****

Seimo LDDP frakcijos narj Justina Karosą piktina Seimo spaudos tarnybos leidžiamose „Seimo kronikose“ dažnai spausdinamos parlamento pirmininko Vytauto Landsbergio nuotraukos. Apie tai jis pareiškė spaudos konferencijoje.

„Aš nemačiau nė vieno „Seimo kronikų“ numerio, kuriame būtų mažiau kaip trys V.Landsbergio nuotraukos“, - sakė jis.

LDDP frakcijos narj piktina ir tai, jog, pasikeitus valdančiajai daugumai, „Seimo kronikos“ tapo storesnis ir spalvotas žurnalas.

*****

Rugsėjo pradžioje Vilniuje rengiamoje tarptautinėje konferencijoje tautų sambūvio klausimais dalyvaus daugiau valstybių vadovų nei buvo skelbta anksčiau.

Iki šiol buvo pranešama, kad rugsėjo 5-6 dienomis vyksiančioje konferencijoje „Tautų sambūvis ir geri kaimynų santykiai - saugumo ir stabilumo Europoje garantas“ sutiko dalyvauti Lietuvos, Lenkijos, Latvijos, Estijos, Suomijos, Ukrainos ir Baltarusijos prezidentai bei Rusijos premjeras.

Prezidento referentas, konferencijos organizacinio komiteto narys Petras Vaitiekūnas patvirtino, kad aukštų svečių renginyje bus dar daugiau nei skelbta. Tačiau jis atsisakė įvardyti, kokie kitų valstybių vadovai atvyks į Vilnių ir kiek jų bus.

Kai kuriais duomenimis, į Lietuvos sostinę rugsėjo pradžioje taip pat turėtų atvykti Čekijos, Vengrijos, Bulgarijos, Rumunijos ir Slovakijos prezidentai. Jie pakviesti Lenkijos vadovo Aleksandro Kwasniewskio iniciatyva.

P.Vaitiekūnas teigė, kad oficialios informacijos paskelbimą dėl papildomų aukštųjų svečių atidėti paprašė konferencijos organizatoriai iš Lenkijos pusės.

*****

Lietuvos mokslų akademijoje prisiekė dar viena JAV taikos korpuso savanorių grupė, kuri Lietuvoje dirbs dvejus metus. Tai jau šeštoji kasmetė Taikos korpuso grupės priesaikos ceremonija.

Taikos korpusas yra JAV vyriausybinių organizacija, kuri rūpinasi anglų kalbos mokymu ir patarimais smulkus verslo srityje ivairiose pasaulio valstybėse. Lietuvoje nuo 1992 metų dirbo apie šimtą anglų kalbos mokytojų ir smulkus verslo patarėjų iš Taikos korpuso.

Mokytojai dėsto anglų kalbą įvairiose vidurinėse, aukštesniosiose ir aukštosiose mokyklose, o patarėjai dirba savivaldybėse ir ne pelno organizacijose. Už savanorių pragyvenimą Lietuvoje moka Taikos korpusas.

Susitikime su naujais 24 mokytojais ir patarėjais A.Brazauskas padėkojo jiems už „pasiaukojimą ir pasiryžimą dvejus metus dirbti Lietuvoje“.

Prezidentas pažymėjo, kad Taikos korpuso pagalba yra itin svarbi ir reikalinga Lietuvai. „Tuo labiau kad dauguma jūsų dirbsite ne didžiuosiuose Lietuvos miestuose, o mažesniuose miesteliuose, kur jaučiamas didenis tokių specialistų kaip jūs stygius“, - sakė valstybės vadovas.

Prezidentui buvo pristatyta Taikos korpuso veikla Lietuvoje ir visame pasaulyje.

*****

Vyriausybės nutarimu pakeista žemės reformos, žemėtvarkos ir žemės nuosavybės teisių atkūrimo vykdymo sistema.

Žemės ir miškų ūkio ministerijos neseniai įkurtam Žemėtvarkos ir žemės apskaitos departamentui pavesta formuoti valstybės žemės fondo valdymo ir žemės reformos politiką.

Prie Statybos ir urbanistikos ministerijos steigama Žemės ir kito nekilnojamo turto kadastro ir registro valstybės įmonė. Jai bus pavaldūs Respublikinis inventorizavimo, projektavimo ir paslaugų biuras bei Valstybės žemės kadastro įmonė. Finansų ministerijos kompetencijai priklausys čia kuriama Hipotekos įstaiga.

Ten, kur žemė laisva ir žmonės nori susigrąžinti natūra, jokių kliūčių nėra. Tačiau ten, kur gali atsirasti naujų pretendentų, teks palaukti iki pavasario. Įstatymuose numatyta pareiškimų padavimo terminą pratęsti iki gruodžio 17 dienos.

*****

Rugpjūčio 6 sukako 52 metai nuo branduolinės bombos numetimo Hirosimoje. Amerikiečiai, siekdami priversti Japoniją kapituliuoti, numetė dvi atomines bombas: 1945 metų rugpjūčio 6 dieną Hirosimoje ir rugpjūčio 9-ąją - Nagasakyje. Žuvo 170 tūkstančių žmonių. Bendras Hirosimos ir Nagasakio bombardavimo aukų skaičius, įskaitant ir vėliau mirusius nuo radiacijos, viršijo 300 tūkstančių.

Branduolinės bombos numetimo Hirosimoje 52-ųjų metų minėjime, vadinamajame Taikos parke, kuriame buvo sprogimo epicentras, dalyvavo apie 50 tūkstančių žmonių.

Politinių vėjų blaškoma žemės reforma klaidžioja po šalį

Žemėtvarkininkai nebespęs giminių ginčų - paveldėtą žemę teks dalytis patiems

Gintautas Cibas

Nuo rugsėjo 1 dienos Lietuvoje vėl galima atgauti savo ar savo tėvų žemę.

Žemės grąžinimą konservatoriai buvo sustabdę šių metų sausio mėnesį.

Įstatymas turėjo veikti

„Žemės reformos sustabdymas buvo žingsnis atgal, palyginti su 1995-1996 metais egzistavusia žemės grąžinimo tvarka.

Pusei metų sustabdytas žemės grąžinimo procesas visuomenėje pasėjo nepasitikėjimą valstybe ir žemėtvarkininkais“, - teigė korporacijos „Matininkai“ vadovas Steponas Devenis.

S.Devenio manymu, įstatymą buvo galima redaguoti ir nestabdant, nes Seimas įstatymo iš pagrindų taip ir nepakeitė.

„Kategoriškai sustabdyti žemės grąžinimo nereikėjo. Valstybė nuostolio nebūtų patyrusi, jeigu būtų ir toliau vykdę žemės grąžinimą natūra žmonėms, turintiems tvarkingus žemės dokumentus. Šį pavasarį norintiems dirbti žemę vis tiek ją ženklino ir nuomojome, kai ta žemė jau galėjo tapti žmogaus nuosavybe“, - sakė Valstybinės žemėtvarkos ir geodezijos tarnybos Žemės tvarkymo departamento direktorius Alvidas Bujavičius.

Tačiau Žemės tarnybos prie Žemės ir miškų ūkio ministerijos direktoriaus pavaduotojas Aloyzas Mažeika mano, kad įstatymo keitimas sustabdė visas aferas, susijusias su žemės dalijimu.

„Jeigu sausį žemės reforma nebūtų sustabdyta, įvairios aferos, susijusios su žemės dalijimu, būtų vykusios ir toliau“, - sakė A.Mažeika.

Atnaujinti reformą sunku

Žemės reformą Lietuvos Seimas atgaivino šių metų liepos 1 ir 2 dienomis, priėmęs du įstatymus: „Lietuvos Respublikos žemės reformos įstatymo pakeitimo įstatymą“ ir „Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymą“.

Iki rugsėjo 1 dienos turi būti parengta šių įstatymų įgyvendinimo tvarka. Šiuo metu jau galima atgauti buvusią žemę tose vietose, kur ji yra neužimta.

A.Bujavičiaus nuomone, kita žemės nuosavybės atkūrimo tvarka ir būdai gali būti nukelti ir iki metų pabaigos. „Žemės grąžinimas - sudėtingas mechanizmas. Ji sustabdyta, ne taip lengva vėl viską išjudinti“, - teigė A.Bujavičius.

Naujasis įstatymas turėjo būti parengtas per vieną mėnesį, bet tam prireikė pusmečio. Seimo Kaimo reikalų komiteto patarėjo Vlado Kuginio teigimu, vien tik jų komitetas gavo daugybę įvairiausių siūlymų dėl žemės reformos, kuriems apsvarstyti ir pateikti išvadas vieno mėnesio nebūtų užtekę.

Rengiantis naujam žemės reformos etapui reorganizuojamas ir žemėtvarkos institucijos. Žemės ir miškų ūkio ministerijoje steigiamas Žemėtvarkos ir žemės apskaitos departamentas bei Valstybinė geodezijos ir kartografijos tarnyba prie Vyriausybės.

Naujasis Žemės grąžinimo įstatymas yra palankesnis buvusiesiems žemės savininkams.

Įstatymas gina savininkus

Jiems bus grąžinamas visas iki nacionalizavimo turėtas žemės plotas. Iki šiol buvo grąžinama tik 80 hektarų, o iki Antrojo pasaulinio karo žemės savininkams Lietuvoje buvo išdalyti plotai iki 150 hektarų.

Žmonės, iki šių metų susigrąžinę tik 80 hektarų, galės atsiimti ir likusį žemės plotą, Sunkiau tvarkytis bus Rytų Lietuvoje - teritorijoje, kurią iki karo buvo okupavusi Lenkija. Ten žemės reforma iki karo nevyko. Yra savininkų, kurie Rytų Lietuvos lenkų okupacijos metais turėjo po kelis šimtus hektarų žemės. Jiems bus grąžinta taip pat iki 150 hektarų.

A.Mažeikos nuomone, naujoji tvarka yra tobulesnė negu anksčiau galiojusi.

„Jeigu žemės, kuri dabar užimta, savininkas pageidauja, jam iš valstybės laisvos žemės fondo gali būti suteiktas 30 proc. didesnis žemės plotas kitoje vietoje. Taip pat proc. daugiau žemės kitoje vietoje gautų asmuo, savo dirbamą žemę atidavęs buvusiam jos savininkui“, - vardijo įstatymo privalumus A.Mažeika.

Buvę tremtiniai, politiniai kaliniai, rezistencijos dalyviai, Vyčio Kryžiaus ordinaris apdovanoti asmenys, jų sutuoktiniai, tėvai, įtėviai ir vaikai kitoje vietoje galės gauti du kartus didesnę žemės plotą.

S.Devenis stebėjosi, iš kur rengiamasi paimti tiek laisvos žemės, nes dabar visai kita žemės infrastruktūra negu prieškario laikais.

„Pradėjus įgyvendinti naująją tvarką, iškilis labai daug problemų, ne ką mažiau negu galiojus senajai tvarkai. Naujasis Žemės reformos įstatymas tikrai nėra tobulesnis negu buvęs įstatymas. Aš jame regiu tik 1992 metų nostalgiją“, - teigė S. Devenis.

Reforma vyks greičiau?

Iki sustabdant žemės reformą sausio mėnesį žemė ir miškai buvo paženklinti apie 200 tūkst. žmonių ir patvirtinta apie 160 tūkst. sprendimų dėl nuosavybės teisės atkūrimo.

Anksčiau buvo planuojama

Išeiviai neskuba

Kauno dienraštis „Laikinoji sostinė“ domėjosi išeivijos lietuvių požiūriu į Lietuvą, galimybes čia grįžti, įsikurti, dirbti ir gyventi.

„Kalbėdamas su „Laikinąja sostinė“ apie tai, ar grįžti į Lietuvą išeiviai čia nesijaučia svetimi. Čikagoje gyvenantis publicistas „Akiračių“ mėnraščio redkolegijos narys L.Mockūnas pažymėjo, kad XXa. pabaigoje pasaulio didmiesčio gyventojai namai yra visur ir niekur, todėl jo kartos - ketvirtojo dešimtmečio - išeiviai sugeba neblogai jaustis ir Amerikoje, ir Lietuvoje.

Grįžti į tėvynę dažniausiai traukia asmeniniai ryšiai, intensyvus kultūrinis gyvenimas, o atstumia „baisūs Lietuvos biurokratai, nemokiški įstatymai, netobula sveikatos apsauga“.

Lietuviais save laikantys jaunosios kartos atstovai, jau gimę užsienyje, tvirtina, jog racionalaus atsakymo, kodėl jie atsikraustė gyventi į Lietuvą, nėra. Anot jų, daugiausia įtakos turėjo tėvų lietuviškas auklėjimas, suformavęs idealizmą (pagyvenus Lietuvoje, šis jausmas, pasak jų, išblėsta) ir meilę šaliai, kurioje niekada nebuvo.

Kalbėdami su „Laikinąja sostinė“, Amerikos lietuviai - 27 metų A.Palubinskas ir 29 D.Silas - sakė, kad Lietuvoje įsikurti pasiryžta arba tik pradėdantys savo karjerą ir matantys čia geras perspektyvas jauni žmonės, arba pensinio amžiaus sulaukę ir norintys gyvenimo saulėlydį sutikti gimtinoje.

Kalbėdami apie politinę situaciją Lietuvoje dauguma kalbintų repatriantų buvo vienodos nuomonės - savo politika mes einam tolyn nuo Europos.

„Lietuvoje labiausiai akį rėžia melas. Politikai daug žada, bet ištesė pačius kvailiausius savo pažadus. Didžiausia problema ta, kad jie neturi tarnavimo dvasios. Eina į politiką, prie lovio, kurio, mano nuomone, Lietuvoje jau nėra, bet nenori tarnauti - tai ko ten eiti. Privačiame sektoriuje dabar galima uždirbti daugiau negu valdžioje.

žemės reformą baigti per 7 metus, bet dabar norima tai padaryti dar greičiau.

Pasak A.Bujavičiaus, žemės reformos sparta priklauso tik nuo valdžios skiriamų lėšų.

„Galbūt ir pavyks viską baigti per 3-4 metus“, svarstė A.Bujavičius.

Spartesniai žemės dalijimui turės įtakos ir naujoji dalijimo tvarka: keliems vieno žemės ploto paveldėtojams bus paženklinta tik viena žemės valda ir paveldėtojai žemę dalysis tarpusavyje.

„Mums neberekės spręsti giminių ginčų, atskirai kiekvienam giminaičiui matuojant po paveldėto žemės ploto gabalą“, - sakė A.Bujavičius.

„L.r.“

Dauguma politikų Lietuvoje į valdžią eina todėl, kad turi mažavertiškumo kompleksą ir nori įrodyti sau ir aplinkiniams, kad yra kažko verti“, - išsakė savo nuomonę A.Palubinskas.

Pasak bostoniečio 62 metų daktaro E.Kaminsko, jei ir toliau Lietuvoje vešės politinis susipriešinimas, o savo nešvarius skalbinius rodysime visam pasauliui, tai įrodysim, kad dar nesam subrendę Europai.

Trečiosios emigrantų kartos atstovo A.Palubinsko nuomone, mes tik sėdim ir verkšlenam, kad mūsų nepakviestą Europos Sąjungą kartu su estais, rodome visam pasauliui savo vidaus politikos rietynes, bet vieningai nedirbam vardan bendro tikslo.

„Laikinosios sostinės“ pašnekovai prisipažino, kad krašto ateitį sieja su vakarietiškai mąstančiu jaunimu, ateinančiu į politiką ir ekonomiką.

„Man nusibodo ir A.Brazauskas, ir V.Landsbergis - jie praeties politikai. Aš gerbiu V.Landsbergį, apie emocijas buvusiam komunistui kiek sunkiau kalbėti, tačiau aš ne nekenčiau A.Brazausko - man tiesiog reikia kažko naujo“, - prisipažino dalyvaujantis krikščionių demokratų politikoje A.Palubinskas. „L.r.“

Pusantrios valandos - Lietuvos aktualijoms

Trumpam nutraukęs atostogas Lietuvos pajūryje, Prezidentas A.Brazauskas Vilniuje pokalbio pasikvietė premjerą G.Vagnorių.

Pusantrios valandos trukusio pokalbio metu daug dėmesio buvo skirta kriminoginei situacijai šalyje ir teisėsaugai bei nerangumui sprendžiant A.Lileikio, kitas bylas.

Šią savaitę aukščiausi Lietuvos pareigūnai ypač daug dėmesio skyrė teisėsaugai. Tai susiję su padažnėjusiais nusikaltėlių išpuoliais prieš užsienio valstybių piliečius.

Prezidento ir premjero pokalbyje taip pat aptartas artėjantis šildymo sezonas ir šildymo kainos, Vilniaus miesto būklės gerinimas.

„L.r.“

Prahoje nuskambėjo lietuviškos melodijos

Lietuvos Respublikos ambasada Čekijoje, minėdama Valstybės dieną, pakvietė Prahoje įsikūrusių ambasadų vadovus bei tautišką kapeliją „Sutaras“ iš Lietuvos į vakarą „Praga Hotel“.

„Sutaro“ pasirodymai Prahos aikštėje „Starmestske namesti“ prie Jano Huso monumento Austrijos kultūros centre ir Nepomuko mieste sukėlė didelį publikos susidomėjimą Lietuvos muzikos tradicijomis ir kultūra - kolektyvas sulaukė daug naujų pasiūlymų ir kvietimų koncertuoti.

Kunigaikščių ir paprastų žmonių gyvenimas senovėje

Spaudai paruošė Marytė Sidlauskienė

Vytautas, tiek dėmesio ir jėgų paskyręs byloms vakaruose, nė valandėlei neišleido iš akių valstybės reikalų rytuose. Nuo pat įsitvirtinimo Lietuvoje, nežūrind skaudaus pralaimėjimties Vorksla, jis nuosaikiai ir ramiai siekė savo didžiųjų, tiesiog fantastiško užsimojimo imperialistinių planų. Jis atvirai sakėsi esąs Dievo paskirtas rytų kraštų valdovas, kurio visi rusai ir totoriai turi klausyti. Rūpinosi pietų žemes apsaugoti nuo klajoklių įsiveržimų iš Azijos, kėlė krikščioniškos misijos idėją rytuose, darė pastangų įsistiprinti Juodosios jūros pakraščiuose, įsigalėti visuose rusų ir totorių žemėse ir sukurti didelę Rytų Europos valstybę Lietuvos vardu.

Tai buvo planas, paremtas Algirdo sumanymu, bet daug plačiau ir drąsiau užsimitas.

Apie tai, kaip anuomet gyventa Lietuvoje turime labai mažą žinių. Daugiau jų liko apie valdovų gyvenimą, bet ir tai tik nuotrupos, iš kurių visapusiško vaizdo susidaryti neįmanoma.

Vytautas didesnę savo amžiaus dalį praleido raitas ant arklio, nuolatinėse kelionėse ir žygiuose. Paprastomis dienomis, kaip ir visur tuomet, valgis ir drabužiai buvo kuklūs, visur laikytasi saiko ir taupumo. Tačiau, kai reikėjo svečias priimti - nieko nesigailėta.

Iš likusių sąrašų ir aprašymų dovanų, kurias Vytautas pats gaudavo ir kitiems duodavo, matome, koks buvo žmonių skonis, ką jie vertindavo ir vartodavo. Ypač būdingos kryžiuočių dovanos, nes jie labiau už kitus mokėjo tinkamai jas parinkti.

Jie siuntinėjo Vytautui ginklus, šarvus, puikius žirgus su apranga, medžioklės šunis, sakalus, retus auksus, silko ir gelumbės ritinius, visokius skanėstus, kaip garsij Marienburgo virėjų pagamintas sausas uogienes, džiovintus užjūrio vaisius, cukraus (didelė tuomet retenybė), prieskonius (pipirai, šafronas, imbieras ir kt.), geriausios rūšies silkės, žuvų marinatus, brangenybes (aukso grandinėles, žiedus - reto grožio brangakmeniais nusagstytus), Reino vyno statines, net brangius paveikslus ir daugelį kitų dalykų. Įsidėmėtina, kad kunigaikštienė Ona nepaprastai džiaugėsi, gavusi iš ordino dovanų knygą (šventosios Onos gyvenimo aprašymą) taip pat ir „klavikordą“, viduramžiais žinomą muzikos instrumentą. Gardino pilyje ji turėjusi labai mėgiamą ir visus prajuokinančią *beždžionę* (pilies gaisro metu sudegęs ir tas retas gyvulėlis).

Idomios Vytauto kitiems teikiamos dovanos

Štai, vokiečių imperatoriaus Zigmanto amžininkas biografas yra mums išlaikęs įspūdingą sąrašą: „Čia yra dovanos, kurias kunigaikštis Vytautas... davė karaliui Zigmantui (tai būta 1396 m., kada Zigmantas dar tebuvo vengrų karalius).

12 puolamųjų sakalų, 12

rankinių sakalų, 12 vanagų, 12 skydų, 12 ilgų iečių, 12 medžioklės iečių, 24 metamasiai ietis, 12 šunų, kurie priklausė prie sakalų, 12 jojamų žirgų su balnais ir aukso papuošimais, 12 risčios žirgų, 12 greitųjų arklių, 12 sabalų kailiu apsiūtų kepurėlių, kurių 2 perlais siuvinėtos, 12 ritinių mezginių, 12 porų didelių pirštinių su kiauinių kailiukų pamušalu, 12 porų kitos rūšies pirštinių, iš kurių viena perlais siuvinėta, 12 šilkinėlių lietuviškų apsiaustų (Roecke), 12 šilkinėlių skarų, 12 kilimų, 12.000 sabalų kailių, 12.000 skrandų, 12 krepšių, sidabru apkalto ir paauskuotų, 12 porų sidabro kalčių ir paauskuotų peilių.

Čia yra dovanos, kurias kunigaikštienė, kunigaikščio Vytauto žmona (Ona), davė karaliaus Zigmanto žmonai: vienas sabalų apsiaustas, perlais siuvinėtas ir 12 auksinių sagų papuoštas; viena sabalų kailiuku aptaisyta ir perlais siuvinėta kepurė, pora didelių sabalų kailiu apmuštų ir perlais siuvinėtų pirštinių, vieną porą perlais nusagstytų kitokių pirštinių, 20 baltų, aukso siuvinėtų rankšluosčių, vienas auksu siuvinėtas ir kutais papuoštas rankšluostis, 10 ilgų baltų staltiesių, 12 narvelių sakalams, 12.000 sabalų kailių, dar priedo - šilkinė skara, 3 poras batukų, kurių viena perlais siuvinėta, 10 mažų auksu išsiuvinėtų rankšluosčių, 2 poras didelių, sabalų kailio pamušalu pirštinių, 100 sabalų kailių.

Įvairiems svečiams, pasiuntiniams, Jogailai, Kryžiuočiams ir kt. Vytautas paprastai duodavo brangius kailius, kailinius, gelumbes ir šilko ritinius, žirgus, sakalus, auksinius bei sidabrinus papuošalus, puikius ginklus, sūdytos žvėrienos ir t.t. Štai, žinome, kad 1415 m. Vytautas iškilmingai priiminėjo Jogaila naujoje pilyje Trakuose (saloje) ir dovanavo jam 20.000 „placių grivnų grašių“, 40 kailinių, pamuštų sabalais, 100 žirgų, 100 purpuro iškilmių rūbų (taip pat plačiai apdovanojo karaliaus palydovus). Visas šias dovanas Jogaila nusiuntė į Krokuvą ir išdalijo savo riteriams. Pažymėtina brangi dovana, kurią Vytautas ir Ona nusiuntė į Krokuvą, pirmosios Jogailos dukters gimimo belaukiant: puikus darbo sidabrinis lopšys, kuris vėliau teko Jogailos sūnams.

Puotos buvusios triukšmingos, valgyta daug, ypač mėsos, žvėrienos, paukštienos, riebiai ir su stipriais rytiškais prieskoniais. Miškai tiekavo daugybę medaus ir riešutų. Žinota įvairios rūšies pyragai (Krokuvoje duodavo „suktus“, atseit, mūsų dienų tortus, kurių kunigaikštienė Ona, be abejo, buvo išmokusi ir patiekdavusi savo pilyje). Jogailos puotų metu į stalą buvo nešama 60-100 patiekalų. Vytautas, reikia manyti, nebuvo kuklesnis. Vytautas, net prie svečių penktadieniais laikydavęs griežtą pasninką. Tik tai šiokią dieną valgis buvo paprastas. Štai būdavo užtiesti plonos drobės staltiesėmis, pristatyti aukso ir sidabro indų, bet kiekvienas vartojo savo atisneštinį peilį (šakučių tuomet dar niekur

A. † A. BRONIUS ZUMERIS

Mirė Melbourne 1997.VIII.19

Bronius Zumeris (gimęs 1920 IX 29, Bobių km., Žaliosios vls., Vilkaviškio aps.) žurnalistas, rašytojas. Gimnaziją išėjo Kaune ir Vilniuje. 1945-49 Freiburgo i. Br. univ. studijavo filosofiją, istoriją ir psichologiją. 1949 išvyko į Australiją, kur iš pradžių gyveno Sydnejuje, o vėliau Melbourne, kur dar studijavo germanistiką ir istoriją. Sydnejuje kurį laiką buvo „Mūsų Pastogės“ savaitraščio redaktorius (1952) ir Lietuvių Kat. kultūros d-jos pirm. Atvykęs į Melbourne dirbo L.B. organizavimesi ir keliose valdybose ėjo įvairias pareigas. Vėliau buvo čia ėjusio žurnalo „Svyturio“ red. Kelias kadencijas pirmininkavo Melbourne ateitininkų sendraugių v-bai, o taip pat buvo Australijos krašto ateitininkų v-bos pirm. Jis ėmėsi iniciatyvos organizuoti Australijos lietuvių katalikų Federaciją ir ją 1954 suorganizavus 8 m. išbuvo pastoviu v-bos nariu, eidmas sekr., v.pirm. ir pirm. pareigas, daug prisidėdamas prie šios organizacijos išugdymo. 1957-63 redagavo savaitraštį „Tėviškes Aidas“. Vėliau perėjo dirbti į australų televiziją.

Rūpindamasis jaunimu, būrė jį ateitininkų eiles, ilgus metus dirbo Melbourne parapijos sekmadienio mokykloje mokytoju ir vedėju, suorganizavo prie Melbourne parapijos mokyklos lituanistinius kursus, kurį laiką būdamas jų vedėju ir mokytoju. Taip pat ilgai dirbo Melbourne liet. par. taryboje. Ruošė įvairius

nežinota). Viskas buvo valgoma rankomis, o riebalams nušluostyti patarnaudavo čia pat po stalu tupintieji mėgiami medžioklės palydovai - šunys.

Svečius linksmindavo ne tik juokdariai, bet ir įvairūs muzikantai bei dainininkai. Ypač daug buvo keliaujančių muzikantų, savotiškų artistų. Jie anais laikais - be televizijos, be radijo, pagaliau ir be laikraščio, - buvo visur laukiami, ypač ilgais žiemos vakarais (be vaškinių žvakių, skalų ir degančios smalos statinių, kito apšvietimo nežinota). Dažnai tai būdavo visokie svieto perėjūnai, šnipai, ne tik naujienų, bet ir paskalų ir šmeižtų nešiotojai, kurie, pro duris *neisileisti, įlisdavo į vidų pro langus*, pro kaminius; blogai priimti - jie savo dainuokomis šeimininkus plačiai apšmeiždavo. Nemažą vaidmenį vaidino ir kitos rūšies žinių nešiotojai - elgetos. Viduramžiais, kada jokios socialinės globos nežinota, jie visur buvo labai gausūs ir įkyrūs.

Papročiai anuomet turėjo būti labai šurkštūs. Juose, be abejo, atspindėjo rytų ir vakarų, įtakos su viduramžiais labai branginiamu ir pilnu simbolikos ceremonialu, savotiškoms mandagumo ir pagarbos reiškimu formomis. Kaip įvairios kalbos maišės tuomet Lietuvoje, taip ir įvairūs papročiai, kartais gana žiaurūs, turėjo būti vartojami greta vieni kitų.

(Bus daugiau)

Br. Zumeris

minėjimus, skaitė paskaitas katalikų suvažiavimuose, Melbourne veikusiame Karaliaus Mindaugo institute buvo nuolatinis paskaitininkas it t.t. Eidamas redaktoriaus pareigas, kaip spaudos atstovas stengėsi patekti į vietas australų gyvenimą ir populiarino pavergtos Lietuvos klausimą, išplatino nemaža literatūros anglų kalba apie Lietuvą. Dirbdamas technikinį darbą australų spaudoje, asmeniniu kontaktu informavo žurnalistus mums rūpimais klausimais. Be visuomenės veiklos, dirbo ir kūrybinį darbą. Išleido knygas: „Tylinti tauta“ - 1953, „Juozapas Skvireckas“ - 1953, „Gyvenimo keliu“ - 1956 (jaunimo literatūros premija), „Kalėdų varpai“ - 1957, „Dabarties sutemos“ - 1962 (marionų premija). Įvairiomis temomis bendradarbiavo „Žiburiuose“, „Studentų Dienose“, „Drauge“, „Darbininkų“, „Ateityje“, „Aiduose“, „Tėvynės Sarge“, „Jaunimo Žygiuose“ ir kt. Vokietijoje, Freiburge, yra redagavęs neperiodinį ateitininkų laikraštėlį „Tremties Kryžkeliuose“.

(Iš Lietuvių Enciklopedija t. 35, psl. 132)

A. † A. ALBINAS LASTAS

28.1.1909 - 11.8. 1997

Prieš penkerius metus senatvė, ligos ir kitos negalios paguldė Lietuvos husarų kuopos vadą, leitenantą, Karo Mokyklos absolventą, suvalkietį Albiną Lastą į slaugos namus. Čia jis visą laiką buvo lankomas Socialinės globos moterų d-jos narių, o paskutinių dviejų metų laikotarpyje Juo ypatingai šiltai ir dažnai rūpinosi tos draugijos narė Nijolė Kairaitienė, Danai Žemkalnienei ją kartais užvaduojo.

Albert ligoninėje Albinui pasimirus, laidojome Jį mažame būryje New Cheltenham kapinėse lietingą, vėjuotą dieną slaugos namų direktorės, buvusių lankytojų, kariuomenės laikų kolegų leitenantop. Narušio pasakyta kalba, jo parūpinta tautine vėliava, Marijos giesmė, australų katalikų kunigo *maldomis* bei *gėlių puostėmis* palydėta. Malonus, nesiskundžiantis žmogus Albinas po visų gyvenimo odisejų tegu ilsisi ramybėje.

D.Simankevičienė

IS MŪSŲ PARAPIJŲ

Melbournas

Gyvojo Rožančiaus Brolija rugsėjo mėnesį meldžiasi už taiką ir vienybę tarp visų krikščionių. Kiekviena mėnesio intencija keičiama mėnesio pirmąjį sekmadienį.

Rugsėjo 1-ą dieną 1939m. prasidėjo Antrasis pasaulinis karas, milijonams žmonių atnešęs vargą, skausmą ir net mirtį. Melskimės ir stenkimės, kad visur būtų taika! Rugsėjo 1-ą dieną Australijoje prasidėjo pavasaris!

Tautos Šventę ir Svč. Mergelės Marijos Gimimą minėsime dieną anksčiau - rugsėjo 7d. sekmadienį Svč. Marijos Jūrų Žvaigždės bažnyčioje 11 val. Išpažinčių visuomet klausoma pusę valandos prieš Mišias klausykoje bažnyčios kairėje pusėje.

Geelonge lietuviškos pamaldos Tautos Šventė ir Svč. Marijos Gimimas (dviguba šventė) rugsėjo 7-ą sekmadienį 8.30 val. Sv. Petro ir Povilo bažnyčioje. Kviečiame visus!

Svč. Mergelės Marijos Karalienės šventė buvo rugpjūčio 22d. Romos Mišiolas skelbia, kad Svč. Marijos Karalienės šventės yra privalomas minėjimas. Mūsų „Tėviškės Aidų“ savanoriška ekspedicija su visais ir kitais darbuotojais rugpjūčio 22d. paruošė laikraštį persiuntimui paštu, mūsų Parapijos Namų, Aušros Vartų koplytėlėje pasimeldė Svč. Marijos garbei. Sv. Mišių liturginius skaitymus atliko redaktorius Edvardas Sidlauskas ir padėjo kunigui dalinti šv. Komuniją abiem pavidalais. Po pamaldų sekė kavutė, pasidalinant išpūdziais, kai ypač Svč. Marijos Karalienės

Aukos Australijos Lietuvių Fondui

\$140 V. ir M. Vilkaitis (275)

- ACT.

Po \$20 J. Balčiūnas (2410) ir V. Ališauskas (1475) - a. ū. Jono Oželio atminimui.

\$20 A. Zamoiskis (320) SA, vietoj gelių pagerbiant a. ū. Stasi Urnevičių.

A. ū. Janinai Barkienci Melbourn mirus, jos pagerbimui auکوjo: po \$50 dukra Elina Griganavičienė - USA, Melbourn Soc. Globos Moterų D-ja (910) ir V.P. Morkūnai (300).

\$20 V. Martišius (230) - ACT - a. ū. Kęstučio Lyniko atminčiai. Valdybos vardu dėkoju už aukas.

V. Ališauskas
AL Fondo išdinininkas

šventėje rugpjūčio 22 dieną 1991 m. žlugus Sovietų Sąjungai! Tai buvo jau nuo Fatimos Svč. Marijos apsišvišimo malda ir atgaila išgelbėti nuo komunizmo. Pamaldos visus sujungia dar arčiau Dievo malonės globoje.

Bronius Zumeris, 76 metų amžiaus, mirė Royal Igoninėje rugpjūčio 19d. Giliame liūdesyje jo žmona Ona, sūnus Bronius, Onos sesutė Apolonija Mioldažienė. Laidotuvių apeigas atliko šeimos draugas kun. Stasys Gaidelis SJ. Rožančius prie karsto buvo kalbėtas Tobin Laidotuvių koplyčioje North Melbourne. Laidotuvių šv. Mišios Svč. Marijos Jūrų Žvaigždės bažnyčioje rugpjūčio 22d. ir palydėtas į Fawknor kapines. Teilsisi Viešpaties Ramybėje.

Kęstučio Lyniko - Lietuvos Garbės Konsulo mirties ketunedėlio atminimui šv. Mišias užprašė jo žmona Danutė rugsėjo 6d., šeštadienį, 2 val. po pietų Lieuvių Namuose Bendruomenės menėje.

Socialinės Globos Moterų Draugijos šv. Mišios Svč. Marijos Jūrų Žvaigždės bažnyčioje už gyvas ir mirusias nares rugsėjo 21 d. sekmadienį 11 val. Užprašė Draugijos pirmininkė p. Jonė Žalkauskienė.

Už Stasi Erminą, mirusį Frankston Igoninėje rugpjūčio 11d., šv. Mišias užprašė Vincas ir Eugenija Stagiai.

„Gintaras“ Tautinių Šokių Ansamblis, nuoširdžiai dėkoja p. T. Jurgelaitienei, kuri suruošė loteriją ir surinko \$100 - paremti Gintariečių kelionei į Lietuvą - 1998 Dainų ir Šokių šventei.

Dėkojame visiems kurie prisidėjo prie šios loterijos.

PRANEŠIMAS ŠAULIAMS

Melbourno Saulių Kuopos valdyba praneša visiems šauliams bei šaulėms. Rugsėjo mėnesio 7-ą dieną sekmadienį švęsime Tautos šventę. Visi šauliai maloniai kviečiami dalyvauti bažnyčioje šv. Mišiose, uniformuoti ir neuniformuoti su savo vėliavomis, visų Saulių dalyvavimas bažnyčioje šioje garbingoje Tautos Šventėje būtinas. Praneša Kuopos Valdyba

PRANEŠIMAS

Sekantis Melbourno lietuvių pensininkų sąjungos narių susirinkimas įvyks rugsėjo mėn. 9 dieną. A.S.

Ne nuo kitų peikimo, niekinimo, žeminimo reikia pradėti Kristuje atnaujinimo darbą, bet nuo įėjimo į patį save, gilesnio išsiūdrėjimo į savo gyvenimą ir pasielgimą, nuo savęs išsižadėjimo, nuo tikro iš visų jėgų stengimosi, savo gyvenimą pataisius, kiek galima tobuliau gyventi pagal Dievo valią. Reikia pirmiausiai pačiam Dievo keliais imti vaikščioti, o paskui jau rūpintis, kad ir kiti imtų tais pačiais keliais vaikščioti; kitus reikia rūpintis patraukti paskui save, ypač savo pavyzdžiu.

(Iš Palaimintojo Arkivysk. J. Matulaičio užrašų)

A. † A. Kęstučiui Lynikui

mirus, jo žmoną Danutę ir jo vaikus giliai užjaučia
Marija ir Antanas Vailioniai
Palm Beach, Queensland.

Mūsų mieląjį Brolių Jūrų Vyr. Skautininką, Filisterį, LSS Geležinio Vilko Ordeno Kavaliarių

Vytautą Vitalį Vaitkų

nuoširdžiai broliškai - seseriškai sveikiname, sulaukus 75 metų amžiaus Deimantinį Jubiliejų - Dievo, Tėvynės ir Artimo meilės skautiškoje tarnyboje.

Ilgiausių metų ir gausios Dievo palaimos broliui Valiui!

LSS Australijos Rajono Vadija
ir
Melbourno Džiugo Tunto Vadija

Kviečiame visus į „Gintaro“ tautinių šokių grupės ruošiamą

Vakaronę

rugsėjo 6d., šeštadienį 4 val. p.p. Melbourno Lietuvių Namuose, 50 Errol St., North Melbourne.

Pavaišinsime skania vakariene ir palinksminsime šokiais.

Vietas prašome užsisakyti pas Ritą Mačiulaitienę tel. 9859 6291 arba Danguolę Jokubaitienę tel. 9398 4607.

Įėjimas: suaugusiems \$12, pensininkams ir studentams \$10. Mokyklinio amžiaus vaikams \$5. Seimai tik \$30.

Sudarykite stalus su seniai bematytais draugais.

Laukiame visų.

Iki pasimatymo!

Gintariečiai

Melbourno Lietuvių bibliotekoje

Juožas Balčiūnas, dažnai neužmiršdamas bibliotekos, šį kartą auکوjo šią vertingą knygą: Viktoras Baltutis - „Išsinešėme tik ilgesį“ - Baltučių šeimos leidinys. Viršelis dailininko Adomo Vingio. Knyga išleista 1996 m. Adelaidėje, gerame popieriuje, šeimos nuotraukomis, 304 psl., didelio formato. Knyga, kuri daug įdomiau skaitosi, negu koks banalus istorinis romanas, pats knygos autorius, vienas iš Baltučių šeimos narių, knygos dedikacijoje rašo: „Skiriu visiems, kurie gyvena kartu ir dalinasi visais džiaugsmais ir rūpesčiais. Jų artumoje bėgo dienos ir jų atminimas toks ryškus ir brangus“. Knyga dar gaunama Melbourno Lietuvių bibliotekos skaitykloje.

A. Rahdon bibliotekai auکوjo \$10.

Prel. dr. Pranas Dauknyš pauکوjo bibliotekai knygą: Justino Marcinkevičiaus „Daukantas“, dviejų dalių dramatinė apysaka. Išleista Kaune 1997 m. Iliustruotas albumo formatas. Prieš tryliką metų parašytas ir pirmą kartą išleistas pasakojimas apie pirmojo lietuvių istoriko gyvenimą ir kūrybą.

Gauta Jūratės Bičiūnaitės-Masiulienės knyga „Jaunystė prie Laptevų jūros“. Vilnius, „Mintis“ 1990. 1941-1956 m. tremtinės atsiminimai.

Bibliotekos geradariams nuoširdus ačiū!

J. Mikštas
Bibliotekos vedėjas

Arabai kupranugarių ieško ir Australijoje

Australai, išgarsėję pomėgiu kirsti lažybų, turėjo galimybę dar kartą pademonstruoti savo azartą Bulijos miestelyje Kvinslende, kur buvo surengtos kupranugarių lenktynės. Pažiūrėti reginio į Buliją susirinko daugiau kaip 4 tūkstančiai lenktynių gerbėjų. Dauguma jų dėvėjo Artimuosiuose Rytuose populiariasis baltas ir raudonas galvos skraistes.

Organizatoriai tikisi, kad Bulijoje surengtos kupranugarių lenktynės padės išpopuliarinti naują sporto šaką Australijoje ir surinkti nemažai pinigų, kurių negaili

azartiškų lenktynių gerbėjai.

Neseniai Australija pradėjo eksportuoti laukinius kupranugarius į Saudo Arabiją. Arabai perka australiškus kupranugarius, norėdami pagerinti vietos vienakuprių veislę.

Pirmieji kupranugariai buvo atvežti į Australiją 1860 metais. Jiems patiko Zalių žemyno dykumos, ir 1920 metais šių gyvūnų jau buvo 100 tūkstančių. Kupranugariai buvo naudojami gabenti sunkius krovinius tol, kol juos pakeitė sunkvežimiai ir traukiniai.

Sarah darbuojasi Lietuvai

Algis Taškūnas

Adelaidės lietuviai (ir nelietuviai) turės progą susipažinti su „lietuviškos“ stipendijos laimėtoja Tasmanijos universitete, Sarah Taylor. Rugsėjo 27-28 d.d. ji dalyvaus Pabaltiečių (AABS) konferencijoje, Latvių Namuose 4 Clark Street, Wayville, SA. Ji ten skaitys paskaitą apie gamtosaugos judėjimus Lietuvoje pastarųjų dešimties metų bėgyje.

Kaip jau skelbta spaudoje, Sarah, 26 metų sociologijos studentė, buvo pirmoji studentė Australijoje, laimėjusi „Lithuanian Honours“ stipendiją. Nors Sarah niekada neturėjo progos sistematingai studijuoti apie Lietuvą, mūsų gintaro kraštu ji domisi jau visą dešimtmetį. Pradžioje ji sekė įvykius visuose Sovietų valdomuose kraštuose, bet greitai jos dėmesys susitelkė prie Lietuvos. Iš tolimosios Tasmanijos ji stebėjo lietuvių pasyvų pasipriešinimą prieš komunizmą, nepriklausomybės atstatymą ir tolimesnę vietinės politikos raidą.

Sarah Taylor jau pradėjo ruošti savo disertaciją. Joje ji rašo apie Lietuvos gamtosaugos ir žaliųjų judėjimus ir kaip jie išsivystė istorijos bėgyje (1987 - 1997). Kai jai buvo įteikta stipendija, Sarah pasakė: „Dabar mano studijos įgavo reikšmingesnę linkmę, nes į vieną darbą aš galėsiu sujungti viską, kas mane domina: Lietuvą, gamtosaugą ir politiką. Visų svarbiausia, aš turiu naują paskatinimą dirbti ypač uoliai, nes aš rašau ne tik sau, bet visai lietuvių bendruomenei“.

Sarah taip pat prasitarė, kad be tokios \$4,500 stipendijos būtų labai sunku rašyti mokslinį darbą apie Lietuvą. Jai reikia palaikyti dažną ryšį tiesiog su Lietuva, kad gauti naujausias žinias ir patikimus šaltinius. Dauguma medžiagos galima rasti tik lietuvių kalba, todėl vertimai kainuoja nemažai. Sarah yra dėkinga Lietuvos Studijų Sambūriui Tasmanijos Universitete, kuris jai nemokamai padeda, tarpininkaudamas su Lietuva bei įvairiais kitais būdais.

Gal dar vertėtų pridurti, kad Sarah yra profesoriaus Albert B. Taylor anūkė. Jos senelis 31 metus (1926 - 1957) buvo plačiai pragaršėjęs anglų literatūros profesorius Tasmanijos universitete. Skiria stipendiją, šis faktas nebuvo žinomas. Tačiau vis tiek įdomu, kaip jau trečios kartos australė akademikė savo susidomėjimą pakreipė į Lietuvą.

Si „lietuviška“ stipendija, taip vadinama „Lithuanian Honours Scholarship“ buvo įvesta Tasmanijos universitete šiemet. Tai pirma tokia stipendija ne tik Tasmanijoje, bet ir visoje Australijoje. Ji buvo įvesta LSS (Lietuvos Studijų Sambūrio) rūpesčiu, bet remiama visos Australijos lietuvių. Stipendija, 4,500 dolerių vertės, yra skiriama geriausia Tasmanijos universiteto IV metų studentui, iš bet kurios katedros, kuris IV metų (Honours) studijų bėgyje numato rašyti disertaciją apie Lietuvą ir lietuvius.

Pirmajai (1997 metų) stipendijai Australijos Lietuvių Krašto Valdyba paaukojo \$2.000, o australų studentų sąjunga įteikė \$1.000. Likutį sudėjo Australijos lietuviai: organizacijos ir pavieniai

Sarah Taylor (viduryje) laimėjusi Lithuanian Honours stipendiją Tasmanijos universitete, Australijoje.

asmenys. Jų sąrašas buvo paskelbtas pernai. Sekančiai (1998 metų) stipendijai jau suaukosta \$1.020; dar trūksta \$3.480. Antras aukotojų sąrašas bus paskelbtas šių metų gale.

Sambūris

Australijoje yra 36 universitetai, bet nei vienas iš jų neturi liuanistikos arba Lietuvos studijų katedros. Kad Lietuvos vardas visiškai nepradingtų iš Australijos akademinio pasaulio, 1987 metais Tasmanijos universitete privačia iniciatyva buvo įsteigtas Lietuvos Studijų Sambūris (LSS).

Tai kukli studentų sąjunga, kurios tikslas yra skatinti studijas apie Lietuvą įvairiose universiteto katedrose: pavyzdžiui, istorijos, geografijos, gamtos apsaugos, teisės, politinių mokslų, sociologijos ir t.t.

Tasmanijos universitetas yra vienas iš seniausių Australijoje, įsteigtas 1890 metais. Jame šiemet studijuoja 12,699 studentai; bet jų tarpe labai mažai lietuvių, tik apie 3-4. Todėl ir LSS narių dauguma yra nelietuviai; bendras narių skaičius svyruoja 25 (1997) ir 48 (1991). Sambūris neturi apmokamų tarnautojų, visus darbus atlieka savanoriai bei atlyginimo.

Sumuštas Prancūzijos diplomatas priartėjo prie Dievo

Prieš išskrisdamas į Paryžių Vilniaus banditų sužalotas P.Donabedianas pažadėjo vėl sugrįžti

Prancūzijos diplomatas P.Donabedianas: „Dabar jaučiuosi tarsi naujai gimęs“.

Inga Liutkevičienė Išgelbėtas nuo mirties

Iš Vilniaus į Paryžių lėktuvu išskrido banditų sumuštas Prancūzijos diplomatas Patrickas Donabedianas.

Kelionėje diplomata lydėjo jį operavęs ir gydęs Sv. Jokūbo ligoninės neurochirurgas Artūras Rožukas. Ligonistiesiai iš oro uosto buvo nugabentas į vieną iš Paryžiaus ligoninių.

44 metų Prancūzijos diplomata liepos 20 dieną Vilniaus senamiestyje, Žemaitijos gatvėje, užpuolė ir sunkiai sužalojo trys

chuliganai. Diplomata sumušė M.Gudas, I.Jevgenjevas ir E.Rusakovas suimti dviem mėnesiams. Tą pačią dieną po užpuolimo P.Donabedianas buvo operuotas Sv.Jokūbo ligoninėje.

Neurochirurgai pašalinę didelį kraujo krešulį, kuris susiformavo po sumušimo galvoje.

Kelias dienas ligonis buvo be sąmonės. Be operacijos jis nebūtų išgyvenęs vieną valandą.

Diplomatas jau vaikšto

Diplomatas teigė, jog sveikata - nebloga, mažiau skauda galvą.

Nežiūrint šių sunkumų, Sambūris atsiekė nemažai per pastarąjį dešimtmetį. Tasmanijos universitete ligšiol jau parašytos trys disertacijos (2 Ph.D., 1 Honours) ir eilė didesnių mokslo darbų apie Lietuvą. Dar trys „lietuviškos“ disertacijos ruošiamos dabar. Atspausdinta virš 100 originalių straipsnių apie Lietuvą, anglų kalba. Jau vienuoliktą kartą, kaip Sambūris leidžia žurnalą „Lithuanian Papers“. Šis metinis leidinys turi gerą vardą, į jį apie Lietuvą rašo autoriai iš įvairių kraštų (pav. Australijos, Lietuvos, Vokietijos, Islandijos, Anglijos, JAV ir t.t.); jis yra skaitomas visame pasaulyje. Sambūris taip pat išleido kelias knygas.

Žvelgiant į ateitį

Lieka klausimas: kaip bus toliau? Tasmanijos universiteto vadovybė sutinka savo lėšomis atlikti visus administracinius darbus ir toliau: pavyzdžiui, surinkti ir atrinkti studentų prašymus, priimti aukas, už jas atsiskaityti ir t.t. Tačiau Lietuvos Studijų Sambūriui (LSS) tenka pats sunkiausias uždavinys: kaseti rasti, kas reikiama suma pinigų - po \$4,500 į metus - suaukos. Mažytei savanorių grupei tai yra labai sunkus uždavinys.

Australijos lietuviai gali didžiuotis, kad, nors skaičiumi daug mažesni už kitas kolonijas, jie mokslo srityse neatsilieka, garsindami Lietuvos vardą.

P.Donabedianas vėl valdo dešiniąją ranką, nors rašyti dar sunkoka. Jis pasiskundė, kad po sumušimo blogiau girdi kairiąją ausim ir dar sunkoka kalbėti - neklauso liežuvis.

Ligonis jau kelinta diena vaikščiojo, išeidavo į lauką. Tiesa, kol kas dar buvo sunku vaikščioti ilgai negu pusvalandį.

Neurochirurgas A.Rožukas teigė, jog šie simptomai - galvos traumas pasekmė, tačiau viliamasi, jog laipsniškai šie sveikatos sutrikimai turėtų išnykti.

P.Donabedianas po truputį skaito. Prieš išvykdamas jis skaitė savo mėgstamo persų poeto Omaro Khayyamo, garbinusio savo eilėraščiuose meilę, grožį ir vyną, knygą.

Patikėjo Dievo stebuklu

Pradėjęs vaikščioti, P.Donabedianas apsilankė šalia ligoninės esančioje Sventųjų apaštalų Pilypo ir Jokūbo dominikonų bažnyčioje. „Iki šio sunkaus sužalojimo aš buvau netikintis, - sakė žurnalistas diplomatas, - Tačiau tai, kad išgyvenau, manau, yra Dievo stebuklas. Dabar jaučiuosi tarsi naujai gimęs. Mane užplūdęs gerumo jausmas. Esu priartėjęs prie Dievo ir pasirengęs jam tarnauti. Jaučiu Dievo esybę“.

